

Nazwa i adres jednostki sprawozdawczej	SOF-3 Sprawozdanie z działalności partii politycznych	Portal sprawozdawczy GUS www.stat.gov.pl Urząd Statystyczny 31-223 Kraków, ul. K. Wyki 3 Tel. (12) 36 10 126
Numer identyfikacyjny - REGON	za 2016 r.	Przekazać w terminie do 28 kwietnia 2017 r.

Obowiązek przekazywania danych statystycznych wynika z art. 30 pkt 3 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1068) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2016 (Dz. U. poz. 1304, z późn. zm.).

Zbierane na tym formularzu dane są chronione tajemnicą statystyczną i nie będą nikomu udostępnione. Służą wyłącznie do zbiorczych opracowań i analiz statystycznych (art. 10 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej). ①

Wypełniając sprawozdanie proszę podać dane uwzględniające również **działalność jednostek podległych nieposiadających własnej, odrębnej osobowości prawnej** (np. ośrodki analityczne). Proszę nie uwzględniać biur parlamentarzystów.

W razie wątpliwości proszę korzystać z załączonych objaśnień (symbol ① pod numerem pytania sygnalizuje dodatkowe objaśnienia) lub skontaktować się telefonicznie (numery telefonów znajdują Państwo w załączonych dokumentach lub na stronie internetowej <http://form.stat.gov.pl/sof>).

Sposób wypełniania formularza: pola przeznaczone do udzielenia odpowiedzi mają kolor szary i **tylko te pola** powinny zostać wypełnione (oznaczone). W zależności od rodzaju pytania proszę otoczyć kółkiem symbol wybranej odpowiedzi (1, 2, 3...), wpisać wartość liczbową lub tekst.

Dział I. AKTYWNOŚĆ I SPOSÓB DZIAŁANIA PARTII

1. Czy w 2016 r. partia prowadziła działalność (czy była aktywna)? (w przypadku odpowiedzi „tak” przejść do pytania 3) ①	tak	1	→ pytanie 3
	nie	2	

2. Proszę określić powód braku aktywności prawno-ekonomicznej partii według stanu na dzień 31.12.2016 r. (po zaznaczeniu jednej z odpowiedzi należy zakończyć wypełnianie głównej części formularza i przejść do Danych Ewidencyjnych strona 5).			
nieprowadzenie w okresie sprawozdawczym działalności statutowej	1	jednostka w stanie likwidacji lub upadłości	4
niepodjęta działalność (od czasu rejestracji)	2	tymczasowo zawieszona działalność	5
jednostka w budowie, w organizowaniu się	3	zakończona działalność	6

3. Czy w 2016 r. partia współpracowała z następującymi rodzajami organizacji z Polski, jeśli tak to proszę podać z iloma podmiotami była prowadzona współpraca: (proszę otoczyć kółkiem właściwe odpowiedzi, a następnie wpisać liczbę organizacji)		Tak, w oparciu o umowę, porozumienie		Tak, w sposób niesformalizowany		Nie	
1	inne partie	1		2		3	
2	związki zawodowe	1		2		3	
3	organizacje pracodawców	1		2		3	
4	organizacje samorządu gospodarczego lub zawodowego (np. cechy, izby rzemieślnicze i gospodarcze, zrzeszenia kółek rolniczych, zrzeszenia handlu)	1		2		3	
5	kościół lub związki wyznaniowe, w tym organizacje religijne (np. Akcja Katolicka, Bractwo Młodzieży Prawosławnej)	1		2		3	
6	stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne lub fundacje	1		2		3	

4. Czy w 2016 r. partia posiadała jednostki terenowe? (w przypadku odpowiedzi „nie” przejść do pytania 7)	tak	1	→ pytanie 7
	nie	2	

5. Jaki zasięg działania w 2016 r. miała najniższa terenowa jednostka organizacyjna partii?	osiedle, dzielnica, sołectwo, wieś	1
	gmina	2
	powiat	3
	województwo	4
	szerszy niż jedno województwo	5

6. Proszę podać liczbę działających terenowych jednostek organizacyjnych partii najniższego szczebla według stanu na dzień 31.12.2016 r.	
--	--

7. Proszę wskazać obszar lub obszary, na terenie których partia prowadziła działalność w 2016 r. ④ (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)	gmina	1
	powiat	2
	województwo	3
	cały kraj	4
	poza granicami kraju	5

8. W jakiej formie prowadzona była w 2016 r. działalność statutowa partii, poza kampanią wyborczą? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź; przy odpowiedzi „inna forma działalności” proszę wpisać, o jaką formę chodzi)		
udział we władzy państwowej (parlament, rząd)		1
udział we władzy samorządowej (gmina, powiat, samorząd województwa)		2
przedstawianie projektów aktów prawnych		3
działalność badawcza (np. ośrodki analityczne, think tank)		4
wydawanie publikacji merytorycznych oraz informujących o partii		5
organizowanie manifestacji i innych zgromadzeń publicznych		6
organizowanie innych akcji aktywności obywatelskiej np. pisanie listów, przypinanie wstążek		7
podejmowanie interwencji na rzecz pojedynczych osób zgłaszających się po pomoc		8
podejmowanie interwencji w celu rozwiązywania problemów grupy osób		9
udział w debacie publicznej, edukacja społeczna (np. organizowanie konferencji prasowych, udział w programach telewizyjnych i radiowych, konferencjach, seminariach)		10
inna forma działalności → Jaka?		11

Dział II. STRUKTURA ORGANIZACYJNA, CZŁONKOWIE, OSOBY PRACUJĄCE SPOŁECZNIE ORAZ INNE OSOBY NIEODPŁATNIE WYKONUJĄCE ŚWIADCZENIA W RAMACH PARTII

1. Jaka była liczba osób fizycznych, będących członkami partii według stanu na dzień 31.12.2016 r.? (jeżeli nie ma możliwości udzielenia dokładnej odpowiedzi proszę podać wartości szacunkowe)	
--	--

2. Czy wśród członków partii wskazanych w pytaniu 1. były kobiety?	tak	1	→ Ile ich było?	
	nie	2		

3. Czy wśród członków partii wskazanych w pytaniu 1. były osoby, które zapłaciły składkę członkowską za 2016 r.?	tak	1	→ Ile ich było?	
	nie	2		

4. Czy w 2016 r. partia posiadała młodzieżówkę? (w przypadku odpowiedzi „nie” przejść do pytania 8)				
nie		1	→ pytanie 8	
tak, jako wyodrębnioną w ramach partii strukturę		2	→ pytanie 5	
tak, jako oddzielnie zarejestrowane stowarzyszenie		3		
Proszę podać nazwę tego stowarzyszenia:	i jego numer REGON		

5. Proszę wpisać, ile osób było w młodzieżówce (wskazanej w pyt. 4) według stanu na dzień 31.12.2016 r. (UWAGA! Jeżeli nie jest możliwe podanie dokładnej liczby, proszę wpisać tę liczbę w przybliżeniu).	
--	--

6. Czy wśród członków młodzieżówki były kobiety?	tak	1	→ Ile ich było?	
	nie	2		

7. Czy wśród członków młodzieżówki były osoby poniżej 18. roku życia?	tak	1	→ Ile ich było?	
	nie	2		

8. Jaka była łączna liczba członków organów kolegialnych wszystkich jednostek organizacyjnych partii (Zarząd, Komisja Rewizyjna, Sąd Partyjny itp.) według stanu na dzień 31.12.2016 r.? (przy udzielaniu odpowiedzi nie należy brać pod uwagę Kongresu lub Konwencji)	Liczba członków:	
	– w tym kobiet:	

9. Czy w 2016 r. odbyły się wybory najwyższych władz partii? (w przypadku odpowiedzi „nie” przejść do pytania 11)	tak	1	→ pytanie 11
	nie	2	

10. Proszę podać liczbę osób, które wzięły udział w wyborach najwyższych władz partii w 2016 r. ⓐ (jeżeli nie ma możliwości udzielenia dokładnej odpowiedzi proszę podać wartości szacunkowe)		bezpośrednio:	
		pośrednio:	
11. Proszę podać rok, w którym odbyły się ostatnie (przed 2016 r.) wybory najwyższych władz partii. (jeżeli dotychczas nie odbyły się żadne wybory w miejsce roku należy wpisać 0)			
12. Czy jednostka korzystała z pracy społecznej (dobrowolnej, bez wynagrodzenia) świadczonej przynajmniej raz w 2016 r. przez członków jednostki, w tym członków organów kolegialnych?	tak	1	→ pyt.16
	nie	2	
13. Ilu było członków, którzy w 2016 r. przynajmniej raz pracowali społecznie na rzecz partii?			
14. Czy wśród członków pracujących społecznie wskazanych w pytaniu 13. były kobiety?	tak	1	→ Ile ich było?
	nie	2	
15. Proszę w przybliżeniu określić sumę godzin pracy społecznej, którą w ciągu 2016 r. wykonywali wszyscy członkowie (chodzi o osoby wskazane w pytaniu 13).			
16. Czy jednostka korzystała z pracy społecznej świadczonej przynajmniej raz w 2016 r. przez osoby <u>niebędące jej członkami ani pracownikami</u> ?	tak	1	→ Dział III
	nie	2	
17. Ile było osób, niebędących członkami ani pracownikami partii, które przynajmniej raz w 2016 r. pracowały społecznie na rzecz jednostki?			
18. Czy wśród osób pracujących społecznie wskazanych w pytaniu 17. były kobiety?	tak	1	→ Ile ich było?
	nie	2	
19. Proszę w przybliżeniu określić sumę godzin pracy społecznej, którą w ciągu 2016 r. wykonywały wszystkie osoby niebędące członkami ani pracownikami partii (chodzi o osoby wskazane w pytaniu 17).			

Dział III. PRACUJĄCY NA PODSTAWIE STOSUNKU PRACY^{a)} ORAZ UMÓW CYWILNOPRAWNYCH^{b)}

^{a)} Osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy to osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru lub stosunku służbowego.

^{b)} Osoby zatrudnione na podstawie umowy zlecenia, umowy o dzieło, kontraktu menedżerskiego, umowy agencyjnej oraz umowy o pracę nakładczą.

1. Czy na dzień 31.12.2016 r. partia zatrudniała pracowników na podstawie stosunku pracy ^{a)} ? ⓐ (w przypadku odpowiedzi „nie” przejść do pytania 4.)	tak	1	→ Ilu? –w tym kobiety:
	nie	2	
2. Czy na dzień 31.12.2016 r. partia zatrudniała pracowników na podstawie stosunku pracy ^{a)} , dla których była głównym miejscem pracy?	tak	1	→ Ilu? –w tym kobiety:
	nie	2	
3. Czy na dzień 31.12.2016 r. partia zatrudniała pracowników na podstawie stosunku pracy ^{a)} w pełnym wymiarze czasu pracy (na pełen etat)?	tak	1	→ Ilu? –w tym kobiety:
	nie	2	
4. Biorąc pod uwagę osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy ^{a)} proszę podać przeciętną liczbę etatów w 2016 r. (obliczeń należy dokonać najpierw w poszczególnych miesiącach 2016 r. sumując wszystkie osoby wówczas zatrudnione na pełnym etacie oraz ułamki odpowiadające osobom zatrudnionym na części etatów, dodać wszystkie sumy z poszczególnych miesięcy, wynik podzielić przez 12 i wpisać z dokładnością do jednego miejsca po przecinku)			
5. Czy w 2016 r. partia korzystała z pracy osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych ^{b)} , które nie pozostawały w tym czasie w stosunku pracy z partią ^{c)} ? (przy odpowiedzi „nie” przejść do Działu IV.)	tak	1	→ Ilu? – w tym kobiety:
	nie	2	
ⓐ Jeżeli kilka umów cywilnoprawnych było wykonywanych przez jedną osobę, to dana osoba powinna być policzona tylko raz. W ustaleniu liczby takich osób może być pomocne sprawdzenie ilości formularzy PIT-11 za 2016 r. wydanych przez partię.			
6. Czy w 2016 r. wśród osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych ^{b)} , wymienionych w pytaniu 5. były takie, dla których praca w partii była z tego tytułu głównym źródłem utrzymania?	tak	1	→ Ilu? – w tym kobiety:
	nie	2	

Dział IV. PRZYCHODY I KOSZTY PARTII (wszystkie kwoty proszę wpisać w pełnych złotych)

1. Proszę podać, jaki był stan środków partii na dzień 1.01.2016 r. z ewentualnym wyszczególnieniem poszczególnych funduszy oraz wpisać kwoty w złotych. (należy otoczyć kółkiem odpowiednie numery wierszy oraz przy każdym zaznaczeniu wpisać kwotę)			
ogółem (łącznie kwota środków na wszystkich kontach i w kasie partii)	1		zł
- w tym Fundusz Eksperscki	2		zł
- w tym Fundusz Wyborczy	3		zł
2. Czy w 2016 r. partia miała przychody (w tym m.in. składki członkowskie, darowizny, dotacje, subwencje lub przychód z majątku)? (w przypadku odpowiedzi „nie” przejść do pytania 5.)			
tak	1	→ W jakiej kwocie?	zł
nie	2	→ pytanie 5	
3. Czy w 2016 r. partia miała przychody w ramach Funduszu Wyborczego ?			
tak	1	→ W jakiej kwocie? -w tym z subwencji	zł
nie	2		zł
4. Czy w 2016 r. partia miała przychody w ramach Funduszu Ekspersckiego?			
tak	1	→ W jakiej kwocie? -w tym z subwencji	zł
nie	2		zł
5. Czy partia poniosła koszty w 2016 r.? (przy odpowiedzi „tak” wpisać kwotę; w przypadku odpowiedzi „nie” przejść do Działu V)			
tak	1	→ W jakiej kwocie?	zł
nie	2	→ Dział V	
6. Proszę zaznaczyć, które ze wskazanych kosztów poniosła partia w 2016 r. w ramach Funduszu Ekspersckiego, a następnie wpisać kwoty w złotych. (należy otoczyć kółkiem odpowiednie numery wierszy oraz przy każdym zaznaczeniu wpisać kwotę)			
ekspertyzy prawne, polityczne, socjologiczne i społeczno-ekonomiczne	1		zł
działalność wydawniczo-educacyjna	2		zł
7. Proszę zaznaczyć, które ze wskazanych niżej kosztów poniosła partia w 2016 r., a następnie wpisać kwoty w złotych. (należy otoczyć kółkiem odpowiednie numery wierszy, a przy każdym zaznaczeniu wpisać kwotę) UWAGA! Koszty te należy wykazać niezależnie od tego czy były włączane do kosztów działalności statutowej, czy w koszty administracyjne.			
zużycie materiałów i energii	1		zł
usługi obce	2		zł
podatki i opłaty	3		zł
amortyzacja	4		zł
wynagrodzenia oraz ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	5		zł
pozostałe: ubezpieczenia majątkowe i osobowe, koszty podróży służbowych, reprezentacji i reklamy, wypłaty diet, ryczałtów lub ekwiwalentów dla pracowników i wolontariuszy	6		zł

Dział V. ŚRODKI TRWAŁE, NAKŁADY INWESTYCYJNE

(wszystkie kwoty proszę wpisać w pełnych złotych)

1. Czy według stanu na dzień 31.12.2016 r. partia była właścicielem środków trwałych? ① (przy odpowiedzi „tak” – wpisać łączną wartość brutto środków trwałych w bieżących cenach ewidencyjnych, w tym budynków, budowli i lokali)			
tak	1	→ W jakiej wartości? – w tym budynków, budowli i lokali:	zł
nie	2		zł
2. Czy partia poniosła w 2016 r. nakłady inwestycyjne na nowe obiekty majątkowe lub na ulepszenie istniejących obiektów? ① (przy odpowiedzi „tak” – wpisać kwotę nakładów inwestycyjnych ogółem oraz nakłady na budynki, budowle i lokale)			
tak	1	→ W jakiej wartości? – w tym na budynki, budowle i lokale:	zł
nie	2		zł

Dział VI. WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

1. Czy według stanu na dzień 31.12.2016 r. partia dysponowała wymienionymi dobrami? Jeżeli tak, to proszę wpisać ich powierzchnię lub liczbę.

① (w każdym z wierszy należy zaznaczyć odpowiedź; w przypadku odpowiedzi „tak” – wpisać liczbę w odpowiednich polach)

	nie	2	tak	1	→	była właścicielem (współwłaścicielem)	korzystała na zasadzie wynajmu	korzystała nieodpłatnie (np. użyczenie)
lokal (-e):						m ²	m ²	m ²
samochód (-y):						sztuk	sztuk	sztuk
komputer(-y) :						sztuk	sztuk	sztuk

2. Jakie były najpoważniejsze problemy w działalności partii w 2016 r.?

(o ile nie zaznaczono symbolu „11” można wybrać więcej niż jedną odpowiedź)

problemy wynikające z przepisów i procedur prawnych (np. niejasne lub niekorzystne prawo, częste zmiany przepisów)	1
problemy w kontaktach z administracją publiczną (np. biurokracja, niewiedza urzędników, brak dostępu do informacji, brak zaufania oraz zrozumienia specyfiki działalności partii politycznych ze strony administracji, nadmierna kontrola)	2
trudności w pozyskiwaniu środków finansowych na działalność partii (w tym na koszty administracyjne)	3
trudności ze znalezieniem pracowników (np. brak chętnych, brak osób z odpowiednim wykształceniem lub umiejętnościami)	4
problemy pojawiające się wewnątrz partii (np. „wypalenie się” liderów, konflikty, napięcia)	5
trudności wynikające z kontaktów / współpracy z innymi organizacjami (np. konkurencja, konflikty w środowisku)	6
trudności w kontaktach z mediami (np. w dostępie do mediów, brak zainteresowania ze strony mediów, niekorzystny wizerunek partii w mediach)	7
niewystarczająca liczba chętnych do pracy społecznej	8
niewystarczające wsparcie społeczne (brak społecznego zainteresowania działalnością partii)	9
inne → Jakie?	10
nie miała problemów	11

DANE EWIDENCYJNE

adres		
korespondencyjny:	województwo	powiat
	gmina	mięscowość
	nazwa ulicy	nr domu nr lokalu
	kod pocztowy	poczta skrytka
imię i nazwisko osoby wypełniającej		
telefon osoby wypełniającej		telefon komórkowy:
e-mail osoby wypełniającej		
telefon jednostki		telefon komórkowy:
e-mail jednostki		
strona www jednostki	w w w .	

1. Czy jednostka dysponuje możliwościami technicznymi, które pozwoliłyby na wypełnienie niniejszego formularza przez Internet (on-line)?

tak 1
nie 2

2. Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnienia formularza

3. Proszę podać szacunkowy czas (w minutach) przeznaczony na wypełnienie formularza

mięscowość		data			2	0	1	7
pieczętka* lub podpis osoby wypełniającej w imieniu jednostki sprawozdawczej		dzień	mies.	rok				

*Wymóg opatrzenia pieczęcią dotyczy wyłącznie sprawozdania wnoszonego w postaci papierowej.

Objaśnienia do formularza SOF-3

Wypełniany przez Państwa formularz jest objęty **TAJEMNICĄ STATYSTYCZNĄ**, która nakłada na służby statystyki publicznej absolutny obowiązek zachowania poufności i bezprecedensowo zakazuje im udostępniania jednostkowych dokumentów pozwalających na identyfikację osób, organizacji, instytucji lub innych jednostek organizacyjnych. W związku z tym formularz ten nie będzie udostępniany żadnym osobom, urzędom, instytucjom, firmom itp.

1. Symbol przy pytaniu na formularzu oznacza, że wśród zawartych na tej karcie objaśnień znajdują się dodatkowe wyjaśnienia do tego pytania.
2. W razie pomyłki należy wyraźnie skreślić błędną odpowiedź i wpisać obok właściwą.
3. Na formularzu obok treści pytań lub bezpośrednio pod nimi znajdują się instrukcje oznaczone pochyłym drukiem. Informują one o tym, w jaki sposób należy odpowiedzieć na dane pytanie (np. że można zaznaczyć kilka odpowiedzi) lub zawierają inne przydatne objaśnienia.
4. Proszę zwrócić uwagę na strzałki umiejscowione po niektórych odpowiedziach. Wskazują one co należy zrobić po zaznaczeniu odpowiedzi. W niektórych przypadkach przewidziano zadanie pytania szczegółowego w celu zebrania dodatkowych informacji. W innych sytuacjach strzałki wskazują pytanie, do którego należy się skierować. Brak strzałki oznacza, że po wpisaniu odpowiedzi należy przejść do pytania następnego w kolejności.

DZIAŁ I. AKTYWNOŚĆ I SPOSÓB DZIAŁANIA PARTII

Pytanie 1. – Jako prowadzenie przez jednostkę działalności należy traktować prowadzenie **działalności statutowej** - jest to działalność, która nie spełnia przesłanek działalności gospodarczej, podejmowana jest zgodnie z prawem i wypełnia zapisy statutu organizacji, który określa jej cele oraz sposoby ich realizacji.

Pytanie 7. – W przypadku prowadzenia działalności na terenie kilku gmin należy zaznaczyć „powiat”, jeśli zaś działalność partii tylko w niewielkiej części wykraczała poza obszar jednej gminy proszę zaznaczyć odpowiedź „gmina”. Analogiczna zasada dotyczy też pozostałych obszarów.

Jeżeli siedziba partii znajdowała się poza obszarem jej faktycznego działania proszę nie brać pod uwagę miejsca siedziby, lecz odnieść się tylko do obszaru działania.

DZIAŁ II. STRUKTURA ORGANIZACYJNA, CZŁONKOWIE, OSOBY PRACUJĄCE SPOŁECZNIE ORAZ INNE OSOBY NIEODPŁATNIE WYKONUJĄCE ŚWIADCZENIA W RAMACH PARTII

Pytanie 10. – Jeśli w 2016 r. odbyły się wybory władz partii, należy podać liczbę osób, które skorzystały z czynnego prawa wyborczego (oddaly głos w wyborach). Nie należy brać pod uwagę wyborów uzupełniających.

W przypadku partii, która posiada jednostki lokalne/oddziały terenowe/okręgi - chodzi wyłącznie o wybory na najwyższym szczeblu. Jeśli partia posiada prosty system wyborczy powinna wskazać tylko osoby biorące bezpośredni udział w wyborach. Natomiast jeśli partia posiada złożony system wyborczy, a więc głosowanie odbywa się np. za pośrednictwem delegatów, należy podać również osoby, które brały udział pośredni, czyli uczestniczyły w wyborach poszczególnych delegatów.

Pytanie 12. – **Praca społeczna** to nieodpłatna i dobrowolna praca świadczona dla realizacji celów społecznych. Często określa się ją mianem wolontariatu. Jest świadczona przez członków organizacji/partii lub inne osoby fizyczne

nieodpłatnie wykonujące zadania w organach jednostki lub bezpłatnie wykonujące inne prace, np. organizowanie imprez i spotkań; zbieranie podpisów, pieniędzy; prowadzenie szkoleń; pomoc osobom potrzebującym; zbieranie informacji lub danych naukowych, popularyzowanie wiedzy; wykonywanie prac biurowych.

DZIAŁ III. PRACUJĄCY NA PODSTAWIE STOSUNKU PRACY ORAZ UMÓW CYWILNOPRAWNYCH

Pytanie 1. – Do **pracowników zatrudnionych na podstawie stosunku pracy nie zaliczamy** osób będących na stażu finansowanym z urzędu pracy, bądź jakichkolwiek innych osób oddelegowanych do pracy na rzecz partii przez inną instytucję/organizację/firmę.

Pytanie 6. – W razie trudności z odpowiedzią na to pytanie pomóc może określenie na podstawie gromadzonych w księgowości oświadczeń zleceniobiorców, ilu z nich nie posiada innych pracodawców opłacających za nich składki na ubezpieczenie społeczne.

DZIAŁ IV. PRZYCHODY I KOSZTY PARTII

Pytanie 7. – **Zużycie materiałów i energii** to zużycie energii elektrycznej i ciepłej, wody, paliw, opakowań oraz innych materiałów.

Usługi obce to np. usługi transportowe, remontowo-budowlane, telekomunikacyjne, pocztowe, poligraficzne, informatyczne, bankowe, opłaty manipulacyjne i prowizje oraz pozostałe usługi (pranie odzieży, utrzymanie czystości, wywóz śmieci), prowadzenie ksiąg, usługi najmu, dzierżawy lokali, sprzętu i terenów.

Podatki i opłaty to podatek od nieruchomości, od środków transportu, opłaty urzędowe (opłaty skarbowe, sądowe i notarialne).

Pod pojęciem **amortyzacja** należy rozumieć planową amortyzację środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

DZIAŁ V. ŚRODKI TRWAŁE, NAKŁADY INWESTYCYJNE

Pytanie 1. – **Środki trwałe** to kompletne i nadające się do użytku składniki majątkowe o przewidywanym okresie użytkowania dłuższym niż rok. Do środków trwałych zalicza się m.in. budynki, grunty, prawo do użytkowania wieczystego gruntu, prawo do lokalu mieszkalnego, maszyny, urządzenia techniczne i środki transportu.

Budynki, budowle i lokale – to obiekty zaliczane do grupy 1 i 2 majątku trwałego wg Klasyfikacji Środków Trwałych. Są to m.in. budynki, wyodrębnione lokale (mieszkalne i niemieszkalne) oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej, w tym drogi, parkingi, budowle sportowe i rekreacyjne (np. pola namiotowe, korty tenisowe, odkryte baseny, przystanie).

Pytanie 2. – **Nakłady inwestycyjne** to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest zakup lub stworzenie nowych środków trwałych, a także ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących składników majątku trwałego.

DZIAŁ VI. WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI

Pytanie 1. – Przez **komputer** należy rozumieć zestaw komputerowy (składający się co najmniej z jednostki centralnej oraz monitora i klawiatury) lub komputer przenośny (laptop, notebook).